

Diakónia

Diakónia a szegények és rászorultak közötti szolgálatot jelenti, melyben az egyén és a közösség Isten szeretetéről tesz tanúságot. A csoportfolyamatok a benne résztvevők és a csoport egésze felé irányítják a figyelmet, a szokottnál nagyobb intenzitással. A keresztény istenismeret ott jelenik meg, amikor a csoport önmagában és kifelé is megjeleníti a szegények és kiszolgáltatottak iránti elsődleges szeretetet. Ez a jézusi szemlélet a csoport belső folyamataira is visszahat. Lebontathatók az elválasztó falak, amint Jézus is testében bontotta le az elválasztó falat. (Ef 2, 14)

Martyria

Martyria tanúságtételt jelent akár önmagunk feláldozásáig menően. A hitből fakadó tanúságtétel mindig a többértelmű emberi történetben valósul meg, amit az egyház közössége hitelesít. A csoportfolyamatokban a résztvevők elsődleges célja, hogy új módon találjanak önmagukra. A keresztény perspektíva az önmagunkról megfélekedés művészetére és gyógyító hatására irányítja a figyelmet. A folyamatokba történő belefeledkezés révén élmény szerűen élhető át a lemondás és a százannyi visszakapásának isteni dinamikája. (Mk 10, 28-31)

Egyházfejlesztés esélye Magyarországon

Az egyházi közösségek megújítására sokféle nemzetközi program ismeretes. Magyarországon - legalább is, ami a katolikus egyházat illeti - általában a lelkeségi mozgalmas közösségei igyekeznek az egész egyházközönségre is megújító hatással lenni. Ennek az igyekezetnek nem ritkán az a végkimenetele, hogy vagy a lelkeségi csoportok megújult enklávéként élnek az egyházközönségben, vagy az egyházközönség papja maga is a lelkeség tagja, s az egész egyházközönséget lelkeségivé formálja, ami a más lelkeséget követők marginalizálódásához, akár elvándorlásához vezethet, vagy a lelkeségi csoport kívül reked az egyházközönségen. A lelkeségi csoportok és az egyházközönség viszonyát próbálta értelmezni és szabályozni VI. Pál pápa Evangélium nuntiandi (1975) kezdetű enciklikája, amely a lelkeségi mozgalmak egyháziasságát az egész egyházzal való közösségen mérte le, amely ezeket gyakorlatilag az egyházközönségek alá rendelte.

Az intézményfejlesztés technikái Magyarországon még idegenek az egyházközönségek számára, francia és német nyelvterületen viszont már több tíz esztendő tapasztalatra lehet visszatekinteni. Az idegenkedés legfőbb oka, a papképzés elmaradottsága mellett a közösségi stabilitáshoz, változatlansághoz és a hagyományok folytonosságához való ragaszkodás, amely a radikálisan és gyorsan változó társadalmi és kulturális viszonyok között nem meglepő. Az elkötelezett keresztények azt várják el az egyháztól és az egyházközönségtől, hogy szilárdan

álljon az idők forgatagában, nyújtson biztonságot és adjon egyértelmű és megbízható támaszt az élet nagy kérdéseire, a személyes és családi élet nehézségeire vonatkozóan.

Ennek fényében az egyházfejlesztés ajánlatának befogadására akkor lesznek képesek az egyházközönségek, ha a fejlesztés a nagyobb fokú stabilitást tudja ígérni az adott közösségnek, és ha annak erre nyitott papja van. Bármennyire is nyilvánvaló tendenciák mutatják, hogy a hagyományos lelkipásztorkodás megújulásra vár, a változáshoz szükséges bátorság sokszor hiányzik a papságból és az egyházközönségek belső köréből is. Az egyházfejlesztés reményekkel kecsegtető ajánlatáról intenzív felvilágosító munkát kell végezni a papság körében és törekedni megértetni az elkötelezett keresztényekkel, hogy a fejlesztés számukra is nagyobb biztonságot ad, és a kegyelmi adományokhoz való elevenebb hozzáférést biztosít.

Irodalom:

- Caputo, John D. *The insistence of God: A theology of per-haps*. Indiana University Press, 2013.
- Lohfink, Gerhard. *Milyennek akarta Jézus a közösséget? A keresztény hit társadalmi dimenziója*. Ford.: Kocsi György. Luzern: Egyházforum, 1990.
- Mette, Norbert és Hermann Steinkamp. *Sozialwissenschaften und praktische Theologie*. Pat-mos-Verlag, 1983.
- Rahner, Karl, Herbert Vorgrimler, és Kuno Füssel. *Teológiai küsszótár*. Ford.: Endreffy Zoltán, Nyíri Tamás Szent István Társulat, 1980.
- Zulehner, Paul M., Josef Fischer és Max Huber. *Népem leszte: a gyülekezeti hit alapjai*. Ford.: Rohonci Katalin. Luzern: Egyházforum, 1990.

FARKAS ISTVÁN

VALLOMÁS

Eleinte nagyon félnék, félszeg, pirulós, dadogós voltam. Ez körülbelül tizenöt-húsz évig tartott, de még ma is számtalanszor előfordul velem, hogy zavarba jövök - a halak sajátossága, mondják a hozzáértők. Például nem tudok mások előtt szerepelni - felolvasni, szavalni, zongorázni, énekelni. Ilyenkor valami gombóc kezd nőni a torkomban, görcs az ujjaimban és valami rettentő idegesség vesz rajtam erőt. Ma már tudom, hogy ez annak a jele, hogy még nem vagyok egészen a helyemen, nem az vagyok, akinek teremtettek, mert hát hogy néz ki egy olyan mesterember, aki képtelen a mesterségéről jól beszélni. Ennek ellenére kezdett bennem nőni az a valaki, aki valaki akart lenni, szerepelni akart, meg tetszeni, látszani, elismerést, meg szerelmet aratni, és aki dicsőségre vágyott. De még több volt bennem abból, aki segíteni, adni, gyógyítani akart, aki a problémákat meg akarta oldani maga körül ahelyett, hogy elfogadta volna

az életet olyanak, amilyen. Elfogadni, azaz élni, létezni ebben a csodálatos extázisban, amit életnek nevezünk.

Később megtapasztaltam, hogy vannak olyan képességeim, amikkel vihetem valamire. Ezek megismerése, kibontása volt életem következő húsz-huszonöt évének a programja. Ezek a képességek persze már ott szunynyadtak bennem korábban is, de ahogy a forrásból erecske, majd patak és végül folyó lesz, úgy kerültek egyre inkább napvilágra. Még sokszor beleütköztek a gátlások zátonyaiba, de hát a zátonyok is csak kiemelik azt, hogy ez egy folyó, folyam, folyamat. És ahogy a gátlások hatalmas kőfalai között kibukkant az erecske, úgy jelent meg, szinte észrevétlenül a folyó két távolodó partja között a tenger, a semmivé válás, a létezés szabadságának a vágya. A folyó lelassult, ágakra szakadt és egyre jobban alkalmazkodott az ár-ápanya ritmusához. Ahogy a külvilág kezdett elismerni, ahogy megtapasztaltam, hogy már vagyok valaki, tudják ki vagyok, elismernek, felnéznek rám, kéri a véleményemet, hallgatnak a szavamra, úgy növekedett bennem a vágy az elvonulásra, a csöndre, a semmivé válásra, a feloldódásra, az óceán nyugalomára és mélységére. Egyre több olyan élményem volt, ami segített megtapasztalni ennek a fázisnak a titokzatosságát, a csodáját. Észrevettem, hogy nem egyedül vagyok olyan a világban, aki ezt már megtapasztalta. És itt nem csak a nagy keresztény és más vallások szentjeire és misztikusaira gondolok, és nem is csak a nagy gondolkodókra, még csak nem is a nagy zenészekre, művészekre, zsolozsmázókra, karizmatikusokra, hanem az olyan, hozzám hasonló, egyszerű emberekre, akik a napi nyolc-tíz óra bérmunka után képesek, önmagukról és a világról megfeledkezve - elkötelezettség nélkül - elmerülni, feloldódni valamilyen elfoglaltságban, legyen az mozgás, játék, meditáció, pecázás, vagy akár fafaragás.

Engem az élet ücsörgőnek teremtett. Képes vagyok - mint megtapasztaltam - a lúdtalpam ellenére órákig egy helyben, mozdulatlanul állni egy fa tövében, vagy ülni egy vadlesen. De ma már azt is tudom, hogy képes vagyok órákig, hetekig, vagy napokig várni a munkahelelyemen, semmitmondó, rutinszerű feladatokat végezve, hogy valaki megtalálja a problémájával, a megoldandó feladatával, amit persze én nem tudok megoldani, de azzal, hogy megtalált és elmondta, rendszerint a megoldást is megtalálja. Ennek, a most már lassan tíz éve tartó folyamatnak a lényegét a "nem felkavarni, nem megzavarni, összeolvadni, egyensúlyba hozni, elfogadni, befogadni" igék fejezik ki, melyek egy része aktív, másik része passzív. De semmiképpen sem a "megismerni, a megkülönböztetni, az elválasztani, a megmagyarázni, a rámutatni, a megoldani" igék. Ez persze nem megy egyik napról a másikra, de már vannak eredményeim. Talán csak egyetlen példát mondanék el az életemből, az érthetőség kedvéért.

Mivel gazdag ember vagyok - mert van szabad időm, amikor azt csinálom, ami nekem tetszik - valamikor régen elkezdtem fényképezni a vadon élő állatokat. Aztán életem során közeli kapcsolatba kerültem a természettel. Olyan helyen éltünk, laktunk, nyaraltunk, telettünk, ahol a szinte érintetlen természet a házunk körül volt és pár perc alatt muflonbégetéstől hangos, páfrányszőnyeggel borított fenyvesben sétálhattam. Már szinte mindent lefényképeztem, csak egy rókaaladót nem sikerült, pedig már vagy tíz éve figyeltem őket - persze minden évben más és más család volt, csak a rókavár volt változatlan. Ez a fázis volt a megismerni, megszerzeni, büszkélkedni vele fázis. Hosszú ideig tartott, de végül sikerült. Ezzel egy időben ott volt az a számtalan - látszólag tétlen - óra, ami a "nem megzavarni, az összeolvadni, észrevétlenül lenni"-vel töltöttem el. És ez lassan a véremmé vált. Fotózni már ritkán fotózok, de amikor csak tehetem, lemegyek a róka közepé. Ott ülök közöttük - néha négy-öt kölyök is van - észrevétlenül, mint a fenyőfák, vagy a páfrányok, minden izgalom, érdeklődés, kíváncsiság nélkül, beleolvadva abba a végtelen nyugalomba, ami egy nyári erdő sajátja. Csak kívánni tudom mindenkinek, hogy tapasztalja meg ezt az érzést, ezt a békét, a létezésnek ezt a tengerszerű nyugalomát. Csalni nem lehet. A róka igen érzékeny műszerek, azonnal reagálnak minden fölösleges mozdulatra.

Tehát először volt a képzelet, a fantázia, a vágy a megismerésre, beleértve az összes technikai, turisztikai, biológiai, környezetismereti feltételt. Aztán jött a tapasztalat: a róka megtalálása, megismerése, a sok sikertelen fénykép, saját tűrőképességemnek, tulajdonságaimnak a megismerése. Végül a sikeres fotók, majd az egész elfelejtése, eggyé válás a környezettel, a természettel, az egésszel - a belső csend megszerzése.

Ma már egyre erősebben hiszek benne, mert megtapasztaltam, hogy számomra az élet minden területén ez az egyetlen járható út. Ide érve a munkámat, a családi életemet, a közösségi munkáimat, a lelki életemet, azaz mindent, ahol meg kell állnom a helyemet, lehetőleg üdvszerző módon.

A következő fázisról is vannak már elképzeléseim, mert amióta ezeket megtapasztaltam, egyre erősebb bennem a vágy, hogy az élményeket másokkal is megosszam. Ezért kezdtem el az utóbbi pár évben mutogatni a képeimet, vetíteni, írni, beszélni - ha néha dadogva is - ezekről a dolgokról. És még egy. Tudom, hogy most már hagyhatom, mert hagynom kell mások által - akiket lehetőleg Isten küldött hozzám - megzavarni ezt a megszerzett - megkapott - csöndet.

Másnak nyilván más az útja, mert esetleg nem ücsörgögni szeret, hanem énekelni, vagy táncolni. Akiknek nem kell annyit a gátlásaikkal küszködni, azoknak talán az önmegismerés, az önfeladás megy nehezebben, mert azt tudom, hogy könnyen nem adják a dolgokat. A nagy aktívoknak talán a legnehezebb olyan elfoglaltságra

lelni, amit önfeledten - nem elkötelezetten - tudnak végezni, valahogy úgy, ahogy Rubinstein zongorázott, Fred Aster táncolt, vagy, ahogy Jézus, a tanítás előtt, imádkozott.

HABOS LÁSZLÓ

BOLDOG MOSOLY AZ ARCOKON

Már március havában járt az idő akkor, de még hidegek voltak a hajnalok, a fogda cellájában pedig különösen. Összekuporodva a durva pokrócot szorosan magára húzva feküdt a kemény facipőn a katszolgos elítélt. Az oldalába nyilallt fájdalomtól ismét felébredt. Megpróbált gyors mozdulattal a másik oldalára fordulni, miközben az éjszakai hideg végigfutott hátán. Nadrágja és kabátja szabályosan összehajtván a beton aljzat-hoz rögzített stokin pihent. Az ór léptei elhalakultak az ajtó mögött. Éberré vált szemével a sötétségben kutatott, majd miután semmit sem látott, gondolataiba merült. Megpróbálta elképzelni szabadulásának napját, a valamivel több, mint két év múlva esedékes hajnalt. Hiába látta magát kényelmes cipőjében, farmer-nadrágjában, színes ingében elhaladni a szögesdrótok mellett, nem érzett semmi különöset. Feladta a szabadságon való tőprengést, mely mérhetetlenül távolinak tűnt számára. Megpróbálta magában felosztani a még előtte álló tengernyi időt. Úgy vélte, hogy a legfontosabb feladata lesz, hogy megtanuljon jól gazdálkodni idejével. A délutánjaiban elérhetővé kívánt maradni továbbra is hittest-vérei számára, és ugyanakkor önmaga képzésére fordítani a lehető legtöbbet idejéből. Az estében pedig olvasni akart. Sokat, nagyon sokat olvasni, mivel számos remek könyv sorakozott a börtönkönyvtár polcain. A folyosói zajok felerősödtek. A konyhai dolgozók pakolták a reggeli itallal telt kannákat. Megpróbált ismét gyors mozdulattal a másik oldalára fordulni, s azzal minél kisebb fájdalmat okozni önmagának, amikor nagyot szólva csattant a cella ajtaján az ór gumibotja, majd sorban a fogdasor többi cellájának vasajtáján is. Az ór igyekezett minden hajnalban néhány perccel megelőzni a hangosbeszélőn át érkező ébresztő parancsot. A vasajtó nézőkéjén már több alkalommal is betekintett hajnalban, mégis ébresztő után, amikor belépett a fogdaajtón, szertartásosan létszámellenőrzést tartott a műszakja végére álmos tekintetűvé vált törzsőrmester. A fiú nevének és rabszámának ismertetésével jelentett, majd egyetlen csajkányi vízmennyiséggel ügyeskedett tisztálkodni. A gyors törölközést követően a házimunkás kezéből elvette a seprűt,

és a tökéletes tisztaságú cellát a szabályzatnak megfelelően felseperte. A lapátra egy gyűszűnyi port sikerült csupán összegyűjtenie. Furcsa színjáték volt ez, melyet minden egyes nap végig kellett csinálnia. A házi elvitte a pokrócot, és beadta a mindössze negyed csajkányi bivalytejet a két szelet kenyérral, melyet gyorsan el kellett fogyasztania az ór újabb megjelenése előtt. Napközben csupán a tekintélyüket kierőszakolni igyekvő fogdaországolajat teljesítő smaszerek vertek nagyokat gumibotjaikkal a vasajtókra. A fogdában nem volt szabad napközben az ágyra telepedni. Így időnként föl-le járkált a három méter hosszú szűk cellában, és hosszan elmélkedett. Megpróbálta ilyenkor felidézni a közelmúltban olvasott szépirodalmi regényekben talált értékeket. Számos példát mutattak a regényhősök jellemábrázolásai, a jó és rossz probléma-megoldások. Erőt merített az önzetlen, az önfeláldozó emberi magatartásokból, és a tiltott Bibliából titokban olvasott versek felidézéseiből. Csak ritkán zavarták meg elmékedéseit különböző események. Az előző délelőtt a szomszéd cellában a bezártságot elviselni képtelen cigányfiú öngyilkossági kísérletére keletkezett riadalom, vagy a két nappal korábbi történés, melyben a hangosan elégedetlenkedő sorsát igyekezett gumibotral rendretasítani a fogdaór. Az utolsó nap délelőttjén átgondolta a magánzárkában megélt hét történéseit. Elégedettség érzése járta át lelkét. Örült, hogy a Bibliarejtegetésért kiszabott fogdabüntetést gond nélkül kibírta, Hálás volt a nyugalomért, a hosszú csendekért, melyeket aktív elmélkedéssel tölthetett. Megértette, hogy a kényszerű elzárások színtere a nehézségek elviselésének egy-fajta gyakorlóhelyévé vált, melyből erőt meríthetett az előtte álló későbbi eseményekhez. Kiengedésekor mosolygós arccal hagyta el a magán-cellát. A mosolyának akkor kettős értelme volt. Egyfelől természetesen a bambán rá figyelt fegyőrnek szólt. Másfelől pedig a sorsnak, amiért megismerhette a titkot. Örült, hogy megélhette a különös – rabhiedelemben szájról-szájra terjedt sokak számára elviselhetetlen – világot. Miután a katszolgos fiú megérkezett a körletre a zárkátársai kitörő örömmel fogadták. Örömük kifejezésre juttatásában egy másik zárkátárssal együtt, akivel egyszerre szabadult az elzárásból többször is magasba dobálták. Miután ismét szilárd talajt érezhetett lábai alatt hittestvéreit pillantotta meg zárkája ajtajában. Boldog mosollyal arcukon siettek feléje. Az őszinte örömmel köszöntők között ott állt egy új, addig ismeretlen mosolygós arc is. Ő az új testvér volt, aki az idő alatt érkezett a fogházkörletre, amíg a fiú fogdabüntetését töltötte. A délutáni beszámolójában aztán ízelítőt adott az új barátjának is, a hitüknek a börtön falain belüli sajátos üldözéseiről.